FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT MARCO DARMON

fremsat den 18. november 1987 *

Høje Domstol.

1. Cour d'appel de Colmar har forelagt Domstolen to præjudicielle spørgsmål, hvoraf det ene vedrører advokaters fri udveksling af tjenesteydelser og det andet advokaters etableringsret, i en sag, hvis fremtrædende træk er følgende.

2. Claude Gullung, som er både fransk og tysk statsborger, fungerede som notar i departementet Haut-Rhin fra september 1947 til marts 1966, hvor han indgav sin afskedsbegæring efter disciplinærforfølgelse og disciplinære sanktioner.

3. Den pågældende forsøgte først at blive opført på listen over juridiske rådgivere, hvilket blev afslået af tribunal de Marseille og dernæst af cour d'appel d'Aix-en-Provence ved dom af 27. november 1978 med den begrundelse, at han ikke opfyldte vandelskravene, som er de samme som dem, der stilles til en advokat. Gullung ansøgte derefter om at blive beskikket som advokat i Mulhouse. Den lokale kredsbestyrelse afslog ansøgningen ved afgørelse af 19. juni 1979, der blev stadfæstet ved dom afsagt af cour d'appel de Colmar den 19. november 1979, som var begrundet i sagsøgerens vandel. Denne dom blev stadfæstet af Cour de cassation den 7. februar 1980.

4. Samtidig med, at Gullung forgæves ansøgte om beskikkelse i Frankrig, fik han, efter at have fået afslag på beskikkelse i Freiburg, den 22. august 1979 tilladelse til at virke som advokat i Offenburg. Han åbnede herefter — for at bruge den forelæggende rets udtryk — et »officine de jurisconsulte« i Mulhouse, hvor han anvendte brevpapir, hvorpå der blandt andet stod »Cabinet d'avocat et de conseil«.

5. Conseil de l'ordre de Mulhouse traf herefter en afgørelse, som forbød advokater i denne kreds at yde Gullung og andre advokater, som ikke opfylder vandelskravene, bistand på de vilkår, der er fastsat i Rådets direktiv af 22. marts 1977 [1] og den franske gennemførelsesanordning af 22. marts 1979 [2]. Gullung indbragte denne afgørelse for cour d'appel de Colmar, men fik ikke medhold i den dom, der blev afsagt i sagen den 17. maj 1982. I 1985 gav Gullung møde for chambre d'accusation de la cour d'appel de Colmar for at varetage en forurettets interesser, idet han handlede i forbindelse med en advokat med møderet for nævnte ret. Kredsbestyrelserne i Colmar og Saverne traf herefter hver især en afgørelse, der svarede til den, som tidligere var blevet truffet af kredsbestyrelsen i Mulhouse. Disse to afgørelser blev af Gullung indbragt for cour d'appel de Colmar, som har forelagt Domstolen følgende to præjudicielle spørgsmål.

6. Det første spørgsmål drejer sig om, hvorvidt en person, der er statsborger i to medlemsstater i kraft af dobbelt statsborgerskab,

* Processprog: Fransk.

1 — EFT L 78 af 26.3.1977, s. 17.

2 — JORF af 23.3.1979, s. 659.

og som har fået adgang til advokaterhvervet i en af disse stater, kan påberåbe sig Rådets direktiv 77/249 af 22. marts 1977 om lettelser med henblik på den faktiske gennemførelse af advokaters fri udveksling af tjenesteydelser for at kunne udføre sådanne ydelser i den anden stat, hvor en domstol har nægtet ham adgang til advokaterhvervet, fordi han ikke besidder de derfor nødvendige egenskaber, nemlig værdighed, hæderlighed og pålidelighed. Der spørges mere generelt om, hvorvidt anvendelsen af det nævnte direktiv ikke begrænses af national ordre public. Det andet spørgsmål går ud på, om en advokat, der er statsborger i en medlemsstat, for at kunne etablere sig i en anden medlemsstat i medfør af Traktatens artikel 52 skal have opnået beskikkelse i værtslandet, når en sådan beskikkelse kræves efter dette lands lovgivning. I benægtende fald anmodes Domstolen om at tage stilling til, om en advokat, som er statsborger i en medlemsstat, og som har etableret sig i en anden medlemsstat uden dog at have opnået beskikkelse i denne stat, kan påberåbe sig det ovenfor nævnte direktiv.

7. Før disse spørgsmål undersøges, skal jeg forsøge at fastslå, om det eventuelt har betydning, at den pågældende har dobbelt statsborgerskab. I dommene Knoors[3] og Auer I[4] har Domstolen anerkendt, at enhver statsborger i Fællesskaberne selv over for deres egen stat kan påberåbe sig bestemmelserne om etableringsfrihed i medfør af det generelle princip om forbud mod forskelsbehandling i Traktatens artikel 7.

8. Et lignende princip må nødvendigvis gælde i forholdet mellem den person, der er statsborger i to medlemsstater, og hver af de pågældende stater. Men desuden må den omhandlede situation ikke være af rent intern karakter[5]. Hvis der som i den foreliggende sag er tale om over for en medlemsstat at påberåbe sig følgerne af en etablering i en anden medlemsstat, er tilknytningen til fællesskabsrettens bestemmelser åbenbar.

9. En fællesskabsstatsborger kan således ikke udelukkes fra at nyde godt af de friheder, den oprindelige eller afledte fællesskabsret har gennemført, med den begrundelse, at han er statsborger i den stat, over for hvilken han har i sinde at påberåbe sig disse bestemmelser, når der i hans forhold er det nødvendige element af »udlændighed«.

I — Udveksling af tjenesteydelser

10. Når dette er sagt, drejer det første spørgsmål sig altså om, hvorvidt en sådan statsborger kan påberåbe sig direktiv 77/249/EØF i en medlemsstat, hvor en domstol har nægtet ham adgang til advokaterhvervet på grund af hans vandel.

11. Jeg skal først henvise til de vendinger, hvori Domstolens praksis tager stilling til de betingelser, der er opstillet af de nationale lovgivninger med hensyn til udveksling af tjenesteydelser. I den henseende er det i dommene Webb[6] og Kommissionen mod Forbundsrepublikken Tyskland[7] anført, at

»Hele den nationale lovgivning, der anvendes i forhold til [værtslandets] egne borgere, og som... regulerer de i denne stat etablerede virksomheders løbende aktiviteter, fuldt ud... kan bringes i anvendelse på akti-

3 — Dom af 7. februar 1979 i sag 115/78, Sml. s. 399.

4 — Dom af 7. februar 1979 i sag 136/78, Sml. s. 437, præmisserne 28 og 29.

5 — Denne regel er for nylig blevet anvendt i dom af 23. januar 1986 i sag 298/84, Iorio, Sml. s. 247, præmis 14.

6 — Dom af 17. december 1981 i sag 279/80, Sml. s. 3305.

7 — Dom af 4. december 1986 i sag 205/84, Sml. s. 3755, præmis 26.

viteter af midlertidig art, der udøves af virksomheder, der er etableret i andre medlemsstater«.

I de samme afgørelser anføres det desuden, at den frie udveksling af tjenesteydelser kun kan begrænses

»... ved regler, *der begrundet i almenvellet, og som påhviler enhver person* ... der udøver en aktivitet på denne stats område« (værtslandets) [8],

idet det i dommen Kommissionen mod Forbundsrepublikken Tyskland præciseres, at

»Det er desuden en betingelse, at kravene er *objektivt nødvendige* for at sikre overholdelsen af de regler, der gælder for det pågældende erhverv, og for at beskytte de hensyn, som varetages med reglerne« [9].

Der er således opstillet tre betingelser for, at begrænsninger i den fri udveksling af tjenesteydelser kan være forenelige med Traktaten: *beskyttelse af almenvellet, forbud mod forskelsbehandling* og *overholdelse af proportionalitetsprincippet.*

12. Jeg skal ligeledes henvise til de kriterier, der er opstillet i dommen Van Binsbergen [10], som med hensyn til en rettergangsfuldmægtigs tjenesteydelse angiver, at

»Man kan imidlertid... ikke antage, at det er uforeneligt med Traktaten, at særlige krav, som er begrundet i anvendelsen af faglige regler, der har *almindelig samfundsmæssig interesse* — især regler om organisationstilknytning, kvalifikation, *faglig etik*, kontrol og ansvar — og som påhviler enhver, der er bosat på den stats territorium, hvor ydelsen præsteres, pålægges en tjenesteyder...«.

13. Efter at have redegjort for disse generelle principper skal jeg gennemgå bestemmelserne i direktiv 77/249, hvor det i artikel 4, stk. 1, hedder:

»Virksomhed i forbindelse med repræsentation og forsvar af en klient for retten eller over for offentlige myndigheder udøves i den medlemsstat, der er værtsland, på de *betingelser, som gælder* for advokater, der er etableret i denne stat, bortset fra betingelser om bopæl eller medlemskab af en faglig organisation i nævnte stat« [11].

I samme artikels stk. 2 præciseres det, at

»under udøvelsen af disse former for virksomhed skal advokaten *iagttage de faglige regler, der gælder i værtslandet*« [11].

Endelig anføres det i stk. 4 med hensyn til tjenesteyderens udenretslige virksomhed i det væsentlige, at denne er undergivet de betingelser og faglige regler, der gælder i den medlemsstat, han kommer fra, idet han dog tillige er undergivet reglerne i værtslandet, for så vidt som disse dels kan efterkommes af en tjenesteyder, der ikke er etableret i værtslandet, dels er objektivt begrundet af advokatgerningen, standens omdømme og overholdelsen af reglerne om uforenelighed.

14. Er det nødvendigt at opholde sig længe ved den faglige dimension i vid forstand af reglerne om advokaterhvervet? Perugia-deklarationen om principperne i fællesmarkedslandenes advokatorganisationers regler om god advokatskik, som er vedtaget den 16. september 1977 af Den Rådgivende Kommission for Advokaterne i Det Europæiske Fællesmarked anføres det, at »den

8 — Dommene 279/80, præmis 17, og 205/84, præmis 27, jfr. ovenfor, min understregning.

9 — Dommen 205/84, jfr. ovenfor, præmis 27, min understregning.

10 — Dom af 3. december 1974 i sag 33/74, Sml s. 1299, min understregning.

11 — Min understregning.

rigtige udførelse af et sådant hverv kun [kan] finde sted med den fulde tillid fra alle implicerede. Enhver regel om god advokatskik beror — lige fra begyndelsen — på nødvendigheden af at være værdig til denne tillid«. Dokumentet præciserer, at »der kan ikke bestå tillidsforhold, hvis der er tvivl om advokatens ærlighed, hæderlighed, redelighed eller pålidelighed«. Det er åbenbart, at den gode vandel, som er kernen i de betingelser, der opstilles for udøvelsen af dette erhverv, er et krav, »der er begrundet i almene hensyn« og »objektivt nødvendigt for at sikre overholdelsen af de regler, der gælder for det pågældende erhverv, og for at beskytte de hensyn, som varetages med reglerne«, jfr. de ovenfor nævnte afgørelser i sagerne Webb og Kommissionen mod Forbundsrepublikken Tyskland.

15. Kunne man indvende, at direktivet foreskriver, at betingelserne og de faglige regler skal overholdes *under* udførelsen af tjenesteydelsen, og at der i den foreliggende sag er tale om en juridisk vurdering af en tidligere adfærd? Jeg mener ikke, at dette argument er relevant. Når direktivet påbyder, at de faglige regler skal overholdes, *forudsætter* det nemlig *indirekte*, at tjenesteyderen *kan* overholde disse betingelser og regler. Medmindre det anerkendes, at der stilles *forskellige* vandelskrav til advokaten, alt efter om han har opnået beskikkelse, eller han optræder som tjenesteyder, kan den, som er blevet nægtet adgang til erhvervet i en medlemsstat, derfor ikke udføre tjenesteydelser, da han ikke opfylder *selve de betingelser*, som direktivet fastsætter.

16. Jeg mener, at der bør gøres to supplerende bemærkninger til denne fortolkning. Dels kan det forekomme, at en fællesskabsstatsborger benytter sig af den fri udveksling af tjenesteydelser til at gennemføre en egentlig etablering og dermed unddrage sig de faglige regler, der gælder i dette tilfælde. Her tillader Domstolens praksis og navnlig dommene Van Binsbergen [12] og Kommissionen mod Forbundsrepublikken Tyskland [13] de nationale myndigheder at

»... træffe foranstaltninger, der skal forhindre, at *en tjenesteyder, hvis virksomhed helt eller fortrinsvis er rettet mod denne medlemsstats område*, udnytter den i artikel 59 garanterede frihed til at unddrage sig de faglige regler, som ville gælde for ham, såfrem han var etableret i denne medlemsstat, idet en sådan situation vil kunne reguleres i henhold til kapitlet om etableringsretten og ikke kapitlet om udveksling af tjenesteydelser«.

Det er ikke sikkert, at det er nødvendigt at anvende disse principper for at kunne afgøre den sag, der er indbragt for den forelæggende ret. Jeg vil derfor ikke foreslå Domstolen udtrykkeligt at henvise hertil i sin besvarelse, men jeg har fundet det nødvendigt at se de rejste spørgsmål i den generelle sammenhæng, som de respektive anvendelsesområder for de pågældende friheder udgør.

17. Dels har en domstol i den foreliggende sag fundet, at der var grund til at nægte Gullung adgang til advokaterhvervet. Jeg skal bemærke, at det efter min mening ikke er uvæsentligt, at vandelskravene på området kan undergives domstolsprøvelse i overensstemmelse med den »ret til domstolsprøvelse«, som er fastslået i Johnston-dommen [14]. Det må præciseres, at overholdelsen af dette princip ikke er udtryk for nogen mistillid til de faglige organisationer i medlemsstaterne, men simpelt hen er et overordnet retligt krav, der giver sikkerhed for større klarhed ved gennemførelsen af de i Traktaten opstillede friheder.

12 — Sag 33/74, fornævnt, præmis 13, min understregning.
13 — Sag 205/84, fornævnt, præmis 22, min understregning.
14 — Dom af 15. maj 1986 i sag 222/84, Sml. s. 1651.

18. Efter min mening bevirker den af mig foreslåede fortolkning af direktivet, at det er unødvendigt at søge tilflugt til begrebet ordre public. For så vidt som en fællesskabsstatsborger ikke kan påberåbe sig direktivet om tjenesteydelser, *fordi han ikke opfylder de heri opstillede betingelser*, er der nemlig ikke grund til at anvende den undtagelse, som er opstillet i Traktatens artikel 56, og som artikel 66 henviser til.

II — Etableringsfriheden

19. Skal en advokat have opnået beskikkelse for at kunne etablere sig, når en sådan beskikkelse er foreskrevet i medlemsstatens lovgivning? For at præcisere, hvad dette spørgsmål går ud på, skal jeg først erindre om et emne, som flere intervenienter kom ind på under den skriftlige forhandling og under retsmødet, nemlig det forhold, at en advokat, der er etableret i en medlemsstat, nedsætter sig som juridisk »rådgiver« i en anden medlemsstat. Kommissionen har i sit indlæg udtrykkeligt henvist til dette forhold. Men den måtte under den mundtlige forhandling understrege, at det var det spørgsmål uvedkommende, som er forelagt for Domstolen i denne sag. Dette synspunkt deler jeg fuldt ud såvel i betragtning af omstændighederne i hovedsagen som af den formulering cour d'appel de Colmar har anvendt.

20. Jeg skal nemlig gøre opmærksom på, at hovedsagen er opstået i anledning af virksomhed i forbindelse med *repræsentation* og *forsvar* af en klient *for retten*, som er karakteristisk for *advokatvirksomhed*. Jeg skal dernæst pege på, at det, den forelæggende ret har for øje, er en *advokats* etablering i medfør af Rom-Traktatens artikel 52. Det forekommer mig derfor ikke helt berettiget at udvide besvarelsen, så den også indbefatter denne drøftelse, uden at jeg dog af den grund undervurderer betydningen heraf.

21. Jeg skal derfor simpelt hen i den forbindelse anføre, at jeg er noget forbløffet over det standpunkt, Det Forenede Kongeriges regering indtager. Herefter sondres der mellem advokat i ordets vide betydning »udøver af den juridiske profession« og advokat i den »franske« betydning af ordet, således at førstnævnte fritages for beskikkelse, hvis han blot ønsker at udøve rådgivningsvirksomhed under sin oprindelige betegnelse. Hvis Domstolen skulle tage stilling til dette problem, kan jeg ikke undlade at bemærke, at artikel 1, stk. 2, i direktivet af 22. marts 1977 præciserer, at der ved advokat forstås enhver person, der har ret til at udøve virksomhed under én af følgende betegnelser: avocat, advocaat, advokat, Rechtsanwalt, barrister, solicitor, avvocato, advocate. Kan man ikke forestille sig, at der er tale om et forsøg på at opstille en fællesskabsdefinition af begrebet advokat med hensyn til tjenesteydelser? Derfor nærer jeg på fællesskabsrettens nuværende udviklingstrin alvorlig tvivl om det hensigtsmæssige og relevante i at frigøre sig fra de således definerede begreber, så snart man kommer ind på begrebet etablering. En sådan etablering under advokatens oprindelige betegnelse med henblik på at yde rådgivning uden beskikkelse, hvor advokaten retligt begrunder sit krav med, at der i visse medlemsstater ikke findes noget retligt monopol, ville ikke kunne undgå at give anledning til usikkerhed, forvirring, ja endog brud på reglerne, fordi der sker en slags overførsel af personalstatuttet, som sandelig er ethvert integrationsskridt, der hviler på reglen om national behandling, uvedkommende. Efter at dette er præciseret, står det tilbage at undersøge det princip-spørgsmål, som cour d'appel de Colmar har forelagt Domstolen med hensyn til kravet om, at en advokat skal have opnået beskikkelse for at kunne etablere sig.

22. I overensstemmelse med Domstolens faste praksis siden Reyners-sagen må man, da de i Traktatens artikel 54, stk. 2, og artikel 57, stk. 1, nævnte direktiver ikke er gen-

nemført, henholde sig til artikel 52, som i stk. 2 bestemmer, at etableringsfriheden udøves »på de vilkår, som i etableringslandets lovgivning er fastsat for landets egne statsborgere« [15].

Denne regel om national behandling, hvis »fundamentale karakter... i Traktatens system« [16]

er understreget i Reyners-dommen, har til formål at bringe fællesskabsstatsborgere og indenlandske statsborgere i samme situation i forhold til værtslandets lovgivning. Dette udelukker naturligvis enhver yderligere betingelse [17], enhver direkte eller skjult forskelsbehandling på grundlag af nationalitet samt ethvert krav, som fører til, at etableringsfriheden mister sit faktiske indhold.

23. Således er det i Thieffry-dommen [18] pointeret, at afvisningen af at lade et eksamensbevis, som af universitetsmyndigheden i værtslandet var anerkendt som gyldigt, have »erhvervsmæssig virkning« var en diskriminerende restriktion. I Klopp-dommen anførtes det, at myndighederne i værtslandet ikke i medfør af den nationale regel om ét forretningssted kan pålægge advokaten at opgive sit oprindelige forretningssted.

24. Princippet er dog stadig det, at

»udøvelsen af dette erhverv fortsat [reguleres] af de forskellige medlemsstaters lovgivning« [19].

Thieffry-dommen [20] har i den forbindelse omtalt at

»anvendelsen af nationale faglige regler, som er begrundet i samfundsmæssige hensyn, navnlig regler om organisationstilknytning, kvalifikationer, faglig etik, kontrol og ansvar«,

som skal forenes med etableringsfriheden. Denne formulering, som allerede findes i Van Binsbergen-dommen [21] om tjenesteydelser, er givetvis den målestok, som nationale reglers forenelighed med Traktaten skal bedømmes efter. Hvorledes forholder det sig derfor i den henseende med den obligatoriske indmeldelse i en faglig organisation?

25. Jeg skal først bemærke, at det i Auer-II-dommen om dyrlægeerhvervet — hvor en sådan indmeldelse ganske vist er omtalt flere gange i et direktiv — er anført, at

»medlemsstaternes lovgivningsbestemmelser om pligtmæssigt medlemsskab af en faglig forening er således ikke i sig selv uforenelige med fællesskabsretten« [22],

efter at det er præciseret, at:

»obligatorisk indmeldelse i eller medlemsskab af en faglig organisation eller et fagligt organ... må anses for lovlige, for så vidt som formålet hermed er at skabe garanti for en hæderlig og pligtmæssig erhvervsudøvelse samt disciplinært tilsyn med dyrlægernes virksomhed, det vil sige beskyttelsesværdige interesser« [22].

15 — Dom af 21. juni 1974 i sag 2/74, Sml. s. 631.
16 — Sag 2/74, jfr. ovenfor, præmis 43.
17 — Sag 11/77, Patrick, Sml. 1977, s. 1199.
18 — Dom af 28. april 1977 i sag 71/76, Sml. s. 765.
19 — 2/74, jfr. ovenfor, præmis 48.
20 — 71/76, jfr. ovenfor, præmis 12.
21 — 33/74, jfr. ovenfor, præmis 12.
22 — Dom af 22. september 1983 i sag 271/82, Sml. s. 2744, præmis 18.

26. Denne principielle anerkendelse af faglige organisationer i

fællesskabsretten modsiges givetvis ikke af AMS-dommen, hvori det om fortroligheden af korrespondancen mellem klient og advokat anføres, at

»modstykket til denne beskyttelse er reglerne om god advokatskik, der pålægges og varetages i almenhedens interesse af de myndigheder, der er tillagt kompetence med dette formål for øje« [23].

27. Endelig kan jeg — i modsætning til hvad sagsøgeren i hovedsagen har anført i sit indlæg — ikke i Klopp-dommen finde noget som helst argument, der taler for etableringsfrihed med fritagelse for forpligtelsen til at opnå beskikkelse. Efter at have gentaget reglen om national behandling har Domstolen nemlig udtalt, at sålænge der ikke foreligger fællesskabsregler,

»kan enhver medlemsstat frit fastsætte regler for udøvelsen af advokaterhvervet« [24].

Derefter har Domstolen under henvisning til de »særlige forhold«, der kendetegner advokaterhvervet, anerkendt

»... en ret for modtagelsesstaten til i den gode retsplejes interesse at stille krav til *advokater registreret på dens område* om, at de udøver deres erhverv på en måde, hvorved de kan opretholde tilstrækkelig kontakt med deres klienter og justitsmyndighederne samt iagttage de kollegiale regler« [25].

23 — Dom af 18. maj 1982 i sag 155/79, Sml. s. 1611, præmis 24.

24 — Dom af 12. juli 1984 i sag 107/83, Sml. s. 2989, præmis 17.

25 — 107/83, førnævnt, præmis 20, min understregning.

28. Vil det være at gå for vidt at opfatte Domstolens afgørelse således, at den — langt fra som påstået at »bringe uorden« — indeholder en bekræftelse af, at kravet om beskikkelse er foreneligt med Traktaten? Således har Domstolen nemlig fremstillet eksistensberettigelsen af dette krav. Hertil kommer, at den ikke, da den med hensyn til etableringsfriheden fastslog rækkevidden af de nationale regler om adgang til advokaterhvervet, med hensyn til beskikkelse har skilt denne betingelse, som er fastsat i national lovgivning, ud fra selve etableringen.

29. Tillad mig efter disse bemærkninger, som får mig til at foreslå Domstolen at statuere, at Traktatens artikel 52 ikke er til hinder for det omhandlede krav, kort at omtale nogle konkrete følger af den modsatte løsning, som fører til en sondring mellem indenlandske advokater, som er de eneste, der er underkastet kravet om beskikkelse, og deres kolleger inden for Fællesskabet, som er fritaget for denne forpligtelse ved etableringen. Man må ikke se bort fra den fare for forskelsbehandling, som sondringen mellem en »advokat der er etableret«, og en »advokat, som har opnået beskikkelse« kunne føre med sig. Specielt kan det ikke undgås, at der ville opstå ubehagelige vanskeligheder, når der er tale om at iværksætte sanktioner over for selv de mest elementære brud på reglerne i etableringsstaten, medmindre man da ville affinde sig med en meget farlig mangel på kontrol. Hvordan skulle man nemlig kunne gribe ind over for den, som står helt uden for den faglige organisation i værtslandet? Skulle fællesskabsadvokaten, som slipper for den organisationsmæssige beskyttelse som følge af en tilsyneladende »liberalistisk« løsning, så være underkastet en *direkte* statslig kontrol i strid med erhvervets traditioner for uafhængighed, som derefter ville være forbeholdt indenlandske advokater? Der synes altså at være alvorlige ulemper forbundet med en løsning, som hverken Traktaten eller Domstolens praksis påbyder.

30. I betragtning af den besvarelse, jeg således har foreslået, forekommer det ikke nødvendigt at undersøge det subsidiære spørgsmål, som er fremsat for det tilfælde, at spørgsmålet skulle blive besvaret benægtende, det vil sige at forpligtelsen til at opnå beskikkelse findes uforenelig med Traktaten. Jeg skal i den henseende blot anføre, at det er overraskende, at en *advokat, der er etableret* påberåber sig direktivets bestemmelser om *tjenesteydelser*. Etableringen indebærer nemlig nødvendigvis fuld udøvelse af erhvervet. Den etablerede advokat ville være totalt forvirret, hvis han bragte sig ind under tjenesteydelsesordningen. Desuden kan man ikke med hensyn til samme virksomhed i flæng påberåbe sig tjenesteydelsesordningen og etableringsordningen. Anvendelsen af den ene udelukker den anden. Og hvad angår sondringen mellem disse to typer ordninger er det i dommen Kommissionen mod Forbundsrepublikken Tyskland blevet bekræftet, at

»*en permanent tilstedeværelse* ... er omfattet af Traktatens bestemmelser om *etableringsretten*, også selv om denne tilstedeværelse ikke har form af en filial eller agentur, men består i, at selskabet blot opretter et kontor...« [26].

Da disse principper er klare, er det unødvendigt her at komme med længere udredninger, da der kun kunne blive tale om henvisninger til Domstolens nævnte praksis om en forkert anvendelse af reglerne om tjenesteydelser.

31. Jeg skal derfor foreslå Domstolen at statuere følgende

— en person, der er statsborger i to medlemsstater, kan over for hver af disse stater påberåbe sig de rettigheder, der følger af Traktaten og af afledt ret, når hans forhold har tilknytning til bestemmelserne i fællesskabsretten;

— en sådan statsborger, som er etableret som advokat i en medlemsstat, kan — da han ikke opfylder betingelserne herfor — ikke påberåbe sig direktiv 77/249 om lettelser af advokaters fri udveksling af tjenesteydelser i en stat, hvor han af en domstol er blevet nægtet adgang til advokaterhvervet, fordi han ikke besidder de herfor nødvendige egenskaber, nemlig værdighed, hæderlighed og pålidelighed;

— Traktatens artikel 52 er ikke til hinder for, at en medlemsstat kræver af en advokat fra en anden medlemsstat, som vil etablere sig som advokat på førstnævnte medlemsstats område, at han skal opnå beskikkelse, når dette krav også stilles til denne stats egne statsborgere.

26 — 205/84, førnævnt, præmis 21, min understregning.